

ROMANO GUARDINI

Prošnja za vsakdanji kruh

Obrnimo se zdaj k drugemu delu očenaša – k tistim preprostim prošnjam, v katerih se izraža resničnost in stiska našega vsakdanjega bivanja. A ne vzemimo te preprostosti preveč površno. V prošnjah se odraža vsakdanje bivanje, kristjanovo bivanje! Torej bivanje človeka, ki živi iz tistega, kar je prišlo na svet po Kristusu. Prošnje drugega dela očenaša prejmejo smisel iz prvega dela. Če jih vzamemo same zase, tedaj zdrsnejo v nepomembnost. Če pa jih razumemo iz prvih stavkov molitve, tedaj se prav v njihovi preprostosti odpira brezdanja globina.

To doživljamo že pri prvi od njih: »Daj nam danes naš vsakdanji kruh.«

Prošnjo mnogokrat srečujemo v meščanskem, vse preveč meščanskem bivanju. Prihaja iz napol verujočih, ravnodušnih, nevernih ust. Zato imamo vse razloge, da se vprašamo, ali ta beseda, ki jo izgovarjamo tako pogosto in tako na lahko, res pomeni tisto, kar je vanjo položil Gospod? Kajti v resnici to ni bilo nekaj samoumevnega, ampak skrivnost in smelost. Ta prošnja je zato beseda vere, ki dobesedno »premaga svet«, ko ustvarja prostor novemu svetu, kakršnega hoče Bog.

Če vzamemo za temelj Matejevo besedilo, se prošnja glasi: »Daj nam danes kruh, ki ga potrebujemo.« Tu smo opozorjeni na tisto, kar nosi krščanski dan in krščansko zaupanje: opozorjeni smo na skrivnost previdnosti.

Kaj pomeni previdnost?

Krščansko bivanje se je izrazilo v besedah govorice. Krščanski govorici, zlasti besedam, ki vsebujejo skrivnost, moči, radosti in potrebe bivanja, pa se je slabo godilo v zadnjem času, zlasti v zadnjih dveh stoletjih. Krščansko bivanje je zdrsnilo v posvetnost in privzelo njene besede. V naši vsakodnevni govorici povsod krožijo besede, ki izvirajo iz svetega območja krščanske vere in življenja, a v sebi nimajo več veliko od svojega izvora. Včasih imajo še ostanek, zven, dih, sicer pa so postale posvetne. Tako se je godilo tudi sveti besedi o previdnosti.

Pomeni Kristusovo srčno skrivnost. Iz nje pa je nastalo nekaj zelo svetnega. Če natančno prisluhnemo, kaj v resnici govori iz besede »previdnost«, kakor jo uporabljajo, se zdi, da večinoma pomeni nekakšen »svetovni red«. Recimo, da je vse dobro in pametno urejeno; da so vse stvari med seboj in da je zatorej tudi človek z njimi in s sebi enakimi v pametni, se pravi po naravi določeni povezavi. Če torej modre »narave« ne oviramo, če človek ravna razumno, v skladu z naravo, potem bo vse dobro ... Iz takšnega občutja so v osemnajstem in devetnajstem stoletju izdelali svetovni nazor; še več, celo znanost o gospodarstvu in blaginji.

Ta domnevno razumen svetovni red je zdaj že kar krepko načet, ko naj bi vendar zagotavljal človekov blagor! Saj smo izkusili, kaj je nastalo iz njega: svetovna vojna in kaos, zmeda naslednjega časa. A ne glede na to, da s tem »redom« nekaj ni v redu, ima Jezus s »previdnostjo« v mislih nekaj čisto drugega! Nekaj smelega, nezasišanega. Nekaj, kar sploh ne pripada svetu in njegovemu razumu, ampak prihaja iz nebes.

Kako Jezus govori o previdnosti?

V govoru na gori je pri Mt 6,24-34 rečeno: »Nihče ne more služiti dvema gospodoma. Ali bo enega sovražil in drugega ljubil, ali se bo enega držal in drugega zaničeval. Ne morete služiti

Bogu in mamonu. Zato vam pravim: Ne bodite v skrbah za svoje življenje, kaj boste jedli, tudi ne za svoje telo, kaj boste oblekli. Ali ni življenje več kakor jed in telo več kakor obleka? Poglejte ptice pod nebom; ne sejejo in ne žanjejo in ne spravljajo v žitnice, in vaš nebeški Oče jih živi. Ali niste vi veliko več vredni kot one? Kdo izmed vas pa more s svojo skrbjo dodati svojemu življenju en komolec? In za obleko, kaj ste v skrbah? Poglejte lilije na polju, kako rastejo; ne trudijo se in ne predejo, a povem vam, da se še Salomon v vsem svojem sijaju ni oblačil kakor katera izmed njih. Če pa travo na polju, ki danes stoji in se jutri v peč vrže, Bog tako oblači, ali ne bo mnogo bolj vas, maloverni? Ne bodite torej v skrbah in ne povprašujte: Kaj bomo jedli ali kaj bomo pili ali s čim se bomo oblekli? Po vsem tem povprašujejo pogani. Saj vaš nebeški Oče ve, da vsega tega potrebujete. Iščite najprej Božje kraljestvo in njegovo pravico in vse to vam bo navrženo. Ne bodite torej v skrbah za jutri; kajti jutrišnji dan bo imel svojo težavo. Zadosti je dnevu njegova lastna težava.«

Ali to zveni samo kot »svetovni red«? Povabilo, naj ne skrbimo in ne govorimo: Kaj bomo jedli in kaj bomo pili in s čim se bomo oblekli? Ker po vsem tem stremijo pogani. Ali niso prav tisti »pogani« znali tako natančno govoriti o »ureditvi« sveta? Stoiki, na primer, ki so učili, da je v vsem prisoten veliki razum, in če se mu pridružiš, boš dobro živel? Tu mora biti nekaj čisto drugega!

Toda kaj? Nekakšno pravljичno bivanje, kjer lenobi priletijo jedi in obleka raste na drevesih? Ali pa obljuba, da bo svet izgubil trdoto svoje resničnosti in bo verujočemu dano, da si jo bo po-božno zaželel.

Zagotovo ne. Ampak vse, kar je tu povedano o previdnosti, moramo razumeti iz stavka na koncu: »Iščite najprej Božje kraljestvo in njegovo pravico in vse to vam bo navrženo.« Ne samo dodano, ampak navrženo!

Od tega je vse odvisno. Človek je povabljen, da najprej in najbolj resno išče Božje kraljestvo. Pred vsem drugim naj si prizadeva, da bo prišlo Božje kraljestvo in se uveljavilo. Človekova prva skrb naj bo, da bo vse tako, kakor Bog hoče – veliki Bog, o katerem je

rečeno, da »so njegove misli tako visoko nad človekovimi, kakor je nebo visoko nad zemljo«. Vse naj bo, kakor on načrtuje in hoče ustvariti – kljub svetu in zemeljski pametnosti. V to smer mora človek tvegati. Prestaviti mora središče svojega življenja iz sebe v Boga. Misliti, soditi in delovati mora iz Kristusovih besed. To pa je težko, zelo, zelo težko! To se človeku dozdeva kakor nespamet; kakor zapustitev vsakega trdnega temelja. Če pa se to zgodi, tedaj človek stopi z Bogom v soglasno skrb za njegovo kraljestvo, tedaj Bog na nov stvarjenjski način skrbi zanj. Bivanje, ki se vendar skupaj z vsem redom, ki povečuje razum, sploh ne briga za človeka, se zbere okrog njega in k njemu. Čudež torej? Da, čudež z vidika zgolj svetnega. V resnici pa je novo stvarjenje, izhajajoče iz moči, ki more ustvariti kaj takega iz svobodne Božje ljubezni. Svet in njegova podoba nista dokončana. V Božji roki sta upodobljiva in pokorna. Če kristjan z ljubečo skrbjo in zaupanjem sprejme ustvarjajočo Božjo ljubezen, če se ji človekova svoboda odpre in ji daje prostor, tedaj iz nje zraste nova resničnost. Tedaj Bog upodablja novi »red«, naravnan na zveličanje novega človeka. V tem se dogaja človekovo bivanje. Človek prejema od Boga, kar potrebuje, četudi gre sam skozi globoko temino in stisko!

Kolikor v človeku skrb za Božje kraljestvo res postane prva skrb, »ne z jezikom, ampak v dejanju in resnici«, toliko je človek v ljubezni zedinjen z Bogom. Nato pa po Božji volji nastane nova edinost, ki prešinja vse. To dogajanje se uresničuje okoli tega človeka, in vse, kar se dogaja, se dogaja iz ljubezni.

Previdnost je nekaj velikega in skrivnostnega! Pomeni takšno bivanjsko celoto, ki zaobjema človeka, ki Božjo skrb napravi za svojo. Okoli takšnega človeka postaja svet drugačen. Začenja se »novo nebo in nova zemlja«.

To pomeni previdnost: ne tisto, kar je posvetno mišljenje novega veka napravilo iz nje. Božjih stvari nočemo vleči navzdol. Ohraniti morajo svojo veličino in svoje veličastvo. Če začutimo, da smo premajhni zanje, tedaj jih hočemo pustiti na njihovem mestu. Tedaj priznavamo resnico. Velikega Boga hočemo pustiti velikega in pred njim priznavati svoje borno uboštvo. Bog bo milostljiv.

Previdnost ne pomeni svetovnega reda. Nekaj mogočnega je, da je svet urejen. Mora nas navdajati s spoštovanjem, da je vse smiselno povezano in ima svojo postavo kakor tudi mi ljudje. Toda zgolj iz takšnega reda naš duh, naše srce, dostojanstvo naše osebe ne more živeti. Zgolj svetovni red gre skozi nas: od neskončno oddaljenega prihaja v neskončno oddaljeno. Za takšen red smo samo snov in orodje. Takšen red se za nas ne zanima, ampak nas uporablja. Tako je tudi prav in nočemo zahtevati nobenih pravičnih reči. Red previdnosti pa pomeni nekaj drugega. Izvira iz srca Boga. Zasije v človekovem srcu in v skupni skrbi za njegovo kraljestvo. Prešinja vsega človeka, njegovo mišljenje, govorjenje, delovanje. Iz njega sije v vse, kar ga obdaja: v druge ljudi, stvari in dogodke. Zaobjema resničnost, na novo ureja in vlada svet. Ne v domišljiji, ne v pravljici, ne z magijo in čarovnijo, ampak iz vsemogočnega ustvarjanja Boga, in prek srca, ki se mu povsem daje na voljo.

V tej luči moramo razumeti prošnjo za vsakdanji kruh. Človeku, ki izgovarja to prošnjo, ne gre za splošni svetovni red. Ne spominja Boga, naj razumna ureditev bivanja tudi danes in jutri pravilno deluje z ozirom na lastno hrano in obleko. Ta človek skuša marveč zavzeto »iskati Božje kraljestvo«. V tej skrbi se sporazumno združuje z Bogom, in sicer tam, kjer je, in tisti dan, ki ga preživlja. In na kraju, kjer je, vsak dan sproti, in ob rečeh, ki ga obdajajo, prosi, da bi se vse pokoravalo sveti ljubeči volji Očeta – tudi v tem, da ima prosilec svoj kruh in svojo obleko in vse, »za kar nebeški Oče ve, da potrebuje«.